

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec

Lipiec, 2016 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:

Gmina Szydłowiec
Urząd Miejski w Szydłowcu
Rynek Wielki 1
26-500 Szydłowiec

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Walkowiak
mgr inż. Łukasz Gińko

Lipiec, 2016 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	5
1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY SZYDŁOWIEC	5
1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI	7
1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK	8
II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2.1. ŚRODOWISKO i INFRASTRUKTURA	10
2.2. SPOŁECZEŃSTWO.....	13
III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA	19
SFERA SPOŁECZNA	19
3.1. ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI	19
3.1.1. Wskaźnik - udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	20
3.2. PROBLEMY RYNKU PRACY	20
3.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	21
3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH	22
3.3.1. Wskaźnik - liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	22
3.4. SKUTECZNOŚĆ KSZTAŁCENIA DZIECI NA POZIOMIE PODSTAWOWYM ORAZ AKTYWNOŚĆ EDUKACYJNA MŁODZIEŻY W WIEKU 13-18 LAT	24
3.4.1. Wskaźnik – wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze).....	24
3.4.2. Wskaźnik – wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze).....	26
3.5. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	28
3.5.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	28
3.5.2. Wskaźnik - ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.....	29
3.6. FREKWENCJA W WYBORACH I UCZESTNICTWO W ORGANIZACJACH SPOŁECZNYCH	30
SFERA GOSPODARCZA	32
3.7. KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ	32
3.7.1. Wskaźnik - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	32
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA	34
3.8. WARUNKI LOKALNEJ EGZYSTENCJI WYNIKAJĄCE ZE STANU BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	34
3.8.1. Wskaźnik – nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadająca na 100 ha obszaru	35

SFERA ŚRODOWISKOWA	37
IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ	37
V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	40
SPIS TABEL.....	46
SPIS RYCIN	47

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY SZYDŁOWIEC

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego Gmina Szydłowiec przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2016 - 2023. W celu opracowania diagnoz służących: wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji oraz ocenie aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Burmistrz Szydłowca zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Obszar Gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym

z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy.

Burmistrz Szydłowca po opracowaniu projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz przeprowadzeniu niezbędnych diagnoz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5 000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, ze zm.).

Do wniosku kierowanego przez Burmistrza Szydłowca do Rady Miejskiej załącza się diagnozę, potwierdzającą spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia. Niniejszy dokument będący uzasadnieniem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec jest wypełnieniem obowiązku sporządzenia diagnozy.

Należy przy tym zaznaczyć, że załącznikiem do uchwały Rady Miejskiej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest wyłącznie mapa przedstawiająca zasięg obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Diagnozy, będącej potwierdzeniem spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia nie podejmuje się uchwałą.

Przed złożeniem wniosku, o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Burmistrz Szydłowca przeprowadza konsultacje społeczne projektu przedmiotowej uchwały oraz wprowadza do niego zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadamia się nie później niż w terminie 7 dni przed dniem ich przeprowadzenia, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez obwieszczenie, ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty oraz ogłoszenie na stronie Gminy Szydłowiec w Biuletynie Informacji Publicznej.

Formami konsultacji społecznych są: zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie Gminy Szydłowiec w Biuletynie Informacji Publicznej. Dodatkowo konsultacje społeczne prowadzi się z wykorzystaniem co najmniej dwóch z wymienionych form tj.: spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjne, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych.

Prezentowana w niniejszym dokumencie diagnoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi zarówno w Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777) jak i "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020" Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. (MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015). Zgodnie z zapisami wymienionych dokumentów diagnoza opierać powinna się na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim zjawiska i problemy społeczne na opisywanego obszarze.

Niniejsza diagnoza została przygotowana zgodnie z „Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego”. Są to wytyczne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

1.2. METODA OPRAWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

Dla potrzeb opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na cele sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2016 – 2023 określono listę potencjalnych wskaźników. Służą one przedstawieniu przestrzennego zróżnicowania Gminy Szydłowiec biorąc pod uwagę cechy wskazujące na kumulację negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. Jeśli destrukcyjne procesy społeczne współwystępują z problemami o charakterze gospodarczym, przestrzenno – funkcjonalnym lub środowiskowym to niezbędne jest prowadzenie działań naprawczych.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej jednostki.

Zgodnie z wytycznymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie cechami rekomendowanymi do wyznaczenia obszarów kryzysowych są:

1. w sferze społecznej:
 - wysoka stopa bezrobocia,
 - wysoki poziom ubóstwa,
 - wysoka przestępczość,
 - wysoki wskaźnik przemocy w rodzinie,
 - niski poziom edukacji,
 - niewielka liczba organizacji społecznych / liczba członków (fundacje, stowarzyszenia),
 - niska frekwencja w wyborach.
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
 - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
 - brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
 - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
 - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
 - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
 - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
 - deficyt lub niskiej jakości tereny publiczne.
3. w sferze gospodarczej:

- niski stopień przedsiębiorczości,
 - słaba kondycja przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:
- przekroczenie standardów jakości środowiska,
 - obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska.

W niniejszym dokumencie zastosowano wybrane wskaźniki, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych obszarów Gminy Szydłowiec oraz te, które można odnieść do wyznaczonych jednostek przestrzennych. Wszystkie wartości odniesiono do wartości referencyjnej. Szczegółowe dane w tym zakresie zawierają kolejne rozdziały niniejszego opracowania.

Dodatkowo, kierując się potrzebą uszczegółowienia cech niezbędnych do wyznaczenia obszarów kryzysowych w sferze społecznej Gmina Szydłowiec uwzględniła następujące cechy:

- zaawansowanie procesu starzenia się ludności,
- samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych.

1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. Powinny być to pewne całości pod względem funkcjonalnym, charakteryzujące się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społeczno – gospodarczej i infrastrukturalnej Gminy Szydłowiec.

Gmina Szydłowiec jest gminą miejsko – wiejską. Cechuje się więc zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30 % mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

Na podstawie zebranych danych jednoznacznie stwierdzono, że koncentracja działań rewitalizacyjnych powinna mieć miejsce w Mieście Szydłowcu. Uzasadnieniem takiego wyboru są poniżej zebrane fakty:

- 1) W Mieście Szydłowcu zidentyfikowano szczególnie złożoną sytuację problemową, wymagającą koncentracji nakładów dla osiągnięcia pożądaných efektów. W poszczególnych sołectwach obszaru wiejskiego problemy społeczne są mniej odczuwalne.
- 2) Miasto Szydłowiec pełni szczególną rolę w obsłudze całej Gminy Szydłowiec. Jest to centrum administracyjne (siedziba Urzędu Miejskiego, Starostwa Powiatowego), handlowe i edukacyjne. Mieszczą się tu jednostki działające w zakresie ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, np. bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy) czy konieczności korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (Miejski Ośrodek Pomocy

Społecznej). Działa tu Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu, która funkcjonuje w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i zwalczania przestępczości na całym obszarze Gminy Szydłowiec. Miasto Szydłowiec stanowi główny w regionie ośrodek krzewienia kultury i aktywizacji społecznej mieszkańców, dzięki działalności Szydłowieckiego Centrum Kultury Zamek czy Regionalnego Centrum Biblioteczno – Multimedialnego. W Szydłowcu swą siedzibę ma także Lokalna Grupa Działania „Razem na piaskowcu”, co jest przejawem aktywnego działania w zakresie rozwoju całego regionu. Niezaprzeczalnym jest stwierdzenie, że rozwiązanie problemów Miasta będzie w tej sytuacji postrzegane jako działanie prorozwojowe w skali całej Gminy.

- 3) Obok wymienionych czynników ze sfery społecznej, należy stwierdzić, że Miasto Szydłowiec pełni szczególną rolę w zakresie zapewnienia mieszkańcom Miasta i Gminy podstawowej infrastruktury technicznej. „Wodociągi i Kanalizacja” Spółka z o.o. w Szydłowcu eksploatuje na terenie Miasta Szydłowiec oczyszczalnię ścieków, która potencjalnie stanowi uciążliwość dla mieszkańców Szydłowca. Na terenie Miasta znajduje się nieeksploatowane już składowisko odpadów. Konieczna jest rekultywacja, utrzymanie i monitorowanie tego terenu. Szydłowiec jest także ważnym centrum komunikacyjnym Gminy.
- 4) Stwierdza się, że na obszarach wiejskich potrzeby rewitalizacji są niewspółmiernie niższe, niż na obszarze miejskim Gminy. Obok niewielkiego natężenia problemów, istotny jest również fakt koncentracji ludności. W małych miejscowościach efekt społeczny rewitalizacji byłby znacznie mniejszy, ponieważ objąłby niewielką liczbę ludności. Należy stwierdzić, że liczba ludności nawet największych sołectw nie przekracza 5 % ogólnej liczby ludności Gminy Szydłowiec, co w przypadku zalecanej koncentracji działań wskazuje na konieczność intensyfikacji działań w obszarze miejskim. Gęstość zaludnienia na obszarze miejskim wynosi 550 osób/km², a na obszarze wiejskim jedynie 61 osób/km².
- 5) Obok informacji dotyczących gęstości zaludnienia istotny jest również charakter zabudowy. W Mieście Szydłowcu udział powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni ogółem wynosi 17,1 %, a dla obszarów wiejskich jest to 5,5 %. Zabudowa w Mieście często nie jest dostosowana do aktualnych potrzeb użytkowników, co przedstawiono w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania.

W takiej sytuacji, po przedstawieniu uzasadnienia, odstępuje się od procesu identyfikacji obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich i przystępuje się do wyróżnienia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wyłącznie w Mieście Szydłowiec. Dlatego dalsza analiza będzie opierała się przede wszystkim na danych dotyczących obszaru miejskiego Gminy Szydłowiec. Dane dotyczące obszaru wiejskiego podawane będą wyłącznie pogładowo.

Dla obszaru miejskiego wyznaczono jednostki przestrzenne cechujące się spójnością terytorialną, funkcjonalną i społeczną. Wydzielono 10 jednostek przestrzennych przedstawionych w formie tabelarycznej. Przedstawiono także udział poszczególnych wartości w całkowitej powierzchni i liczbie ludności.

Tabela 1. Wykaz wydzielonych jednostek przestrzennych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni

Lp.	Wydzielona jednostka przestrzenna	Powierzchnia (ha)	Udział w ogólnej powierzchni (%)	Liczba ludności (osób)	Udział w ogólnej liczbie ludności (%)
1	Osiedle Książek	514	23,5	436	3,7
2	Wymysłów i Zielonka	421	19,2	84	0,7
3	Osiedle Praga	394	18,0	867	7,4
4	Osiedle Kolejowa	223	10,2	1 939	16,6
5	Osiedle Wschód	135	6,2	2 629	22,5
6	Osiedle Powstańców	135	6,2	894	7,6
7	Osiedle Stara Wieś	119	5,4	823	7,0
8	Osiedle Podzamcze	117	5,3	320	2,7
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	90	4,1	2 596	22,2
10	Osiedle nad Zalewem	40	1,8	1 108	9,5
suma		2 189	100,0	11 696	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Podczas wydzielania jednostek przestrzennych kierowano się m.in. koniecznością zebrania danych porównywalnych i weryfikowalnych. Dlatego dołożono starań, by ulice dla których pozyskano dane znalazły się w wydzielonej jednostce przestrzennej w całości. W większości przypadków taką zasadę można było zastosować. W kilku przypadkach nie było to możliwe, ze względu na przebieg danej ulicy przez kilka jednostek przestrzennych, co opisano i wyjaśniono. W formie tabelarycznej wskazano przynależność ulic do jednostek przestrzennych.

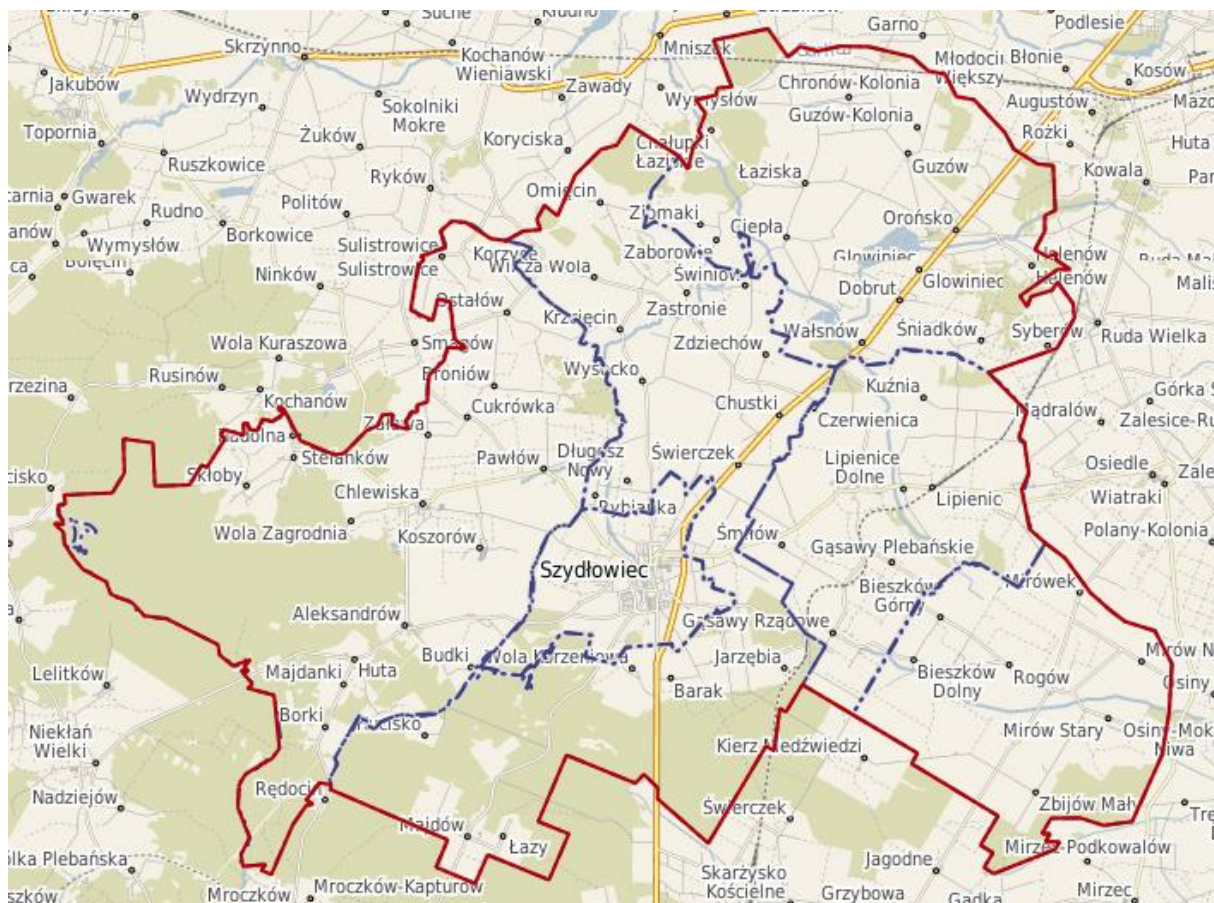
II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

Gmina Szydłowiec położona jest w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie szydłowieckim. Jednostka zajmuje obszar o powierzchni 13 830 ha, z czego obszar miejski zajmuje 2 189 ha, natomiast obszar wiejski 11 641 ha.

Liczba ludności Miasta Szydłowca zgodnie z gminną ewidencją wynosi 11 696 osób, a pozostałych miejscowości 7 096 osób, co daje łącznie 18 792 osób (stan na 06.07.2016 r.).

Przeciętna gęstość zaludnienia według danych GUS za rok 2014 wyniosła 138 osób/km², w tym dla Miasta Szydłowca 550 osób/km², a dla obszaru wiejskiego 61 osób/km².

**Ryc. 1. Położenie Gminy Szydłowiec
na tle gmin powiatu szydłowieckiego**

Źródło: www.szydlowiecki.e-mapa.net

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni opisywanego obszaru jest bardzo wysoki i wynosi 49,1%. Niewielka jest powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, które zajmują 5,5% powierzchni jednostki. Udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych razem to 44,1%.

Należy przy tym zaznaczyć, że dla obszaru miejskiego, wskaźniki te przyjmują znacznie mniej korzystne wartości. Znacznie większy jest udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (17,1%), co ma wpływ na zmniejszenie powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych. Ich udział w powierzchni Szydłowca wynosi jedynie 21,7% (dane GUS, stan na 31.12.2014 r.).

Tabela 2. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Szydłowiec

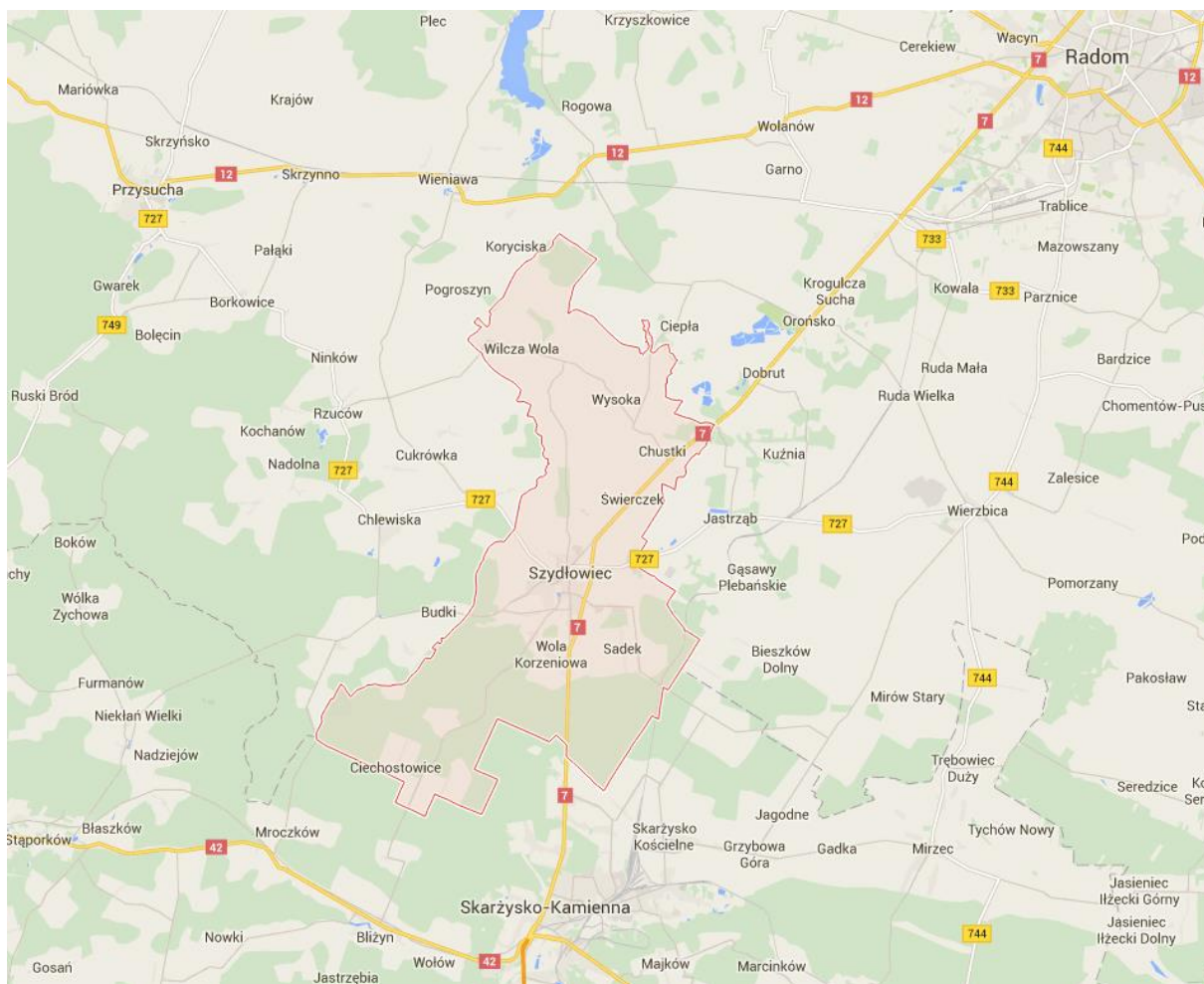
Forma użytkowania	Powierzchnia (ha)	Udział %
powierzchnia ogółem	13 830	100,0
powierzchnia lądowa	13 808	99,8
użytki rolne razem	6 792	49,1
użytki rolne - grunty orne	4 668	33,8
użytki rolne - sady	121	0,9
użytki rolne - łąki trwałe	958	6,9
użytki rolne - pastwiska trwałe	689	5,0
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	333	2,4
użytki rolne - grunty pod rowami i stawami	23	0,2
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	6 103	44,1
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	5 319	38,5
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	784	5,7
grunty pod wodami razem	22	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	21	0,2
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	754	5,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	171	1,2
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	63	0,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	54	0,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	6	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	17	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	384	2,8
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - Kolejowa	51	0,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	8	0,1
użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne	159	1,1

Źródło: dane GUS za rok 2014

Zgodnie z danymi GUS za rok 2014 z sieci wodociągowej na obszarze miejskim korzysta 93,7 %, a na obszarze wiejskim 94,3 %. Dostęp do sieci kanalizacyjnej jest mniejszy i wynosi odpowiednio 88,0 % i 10,4 %. Nieczystości ciekłe z terenu Gminy Szydłowiec trafiają do miejskiej oczyszczalni ścieków w Szydłowcu.

Pozostali mieszkańcy korzystają z indywidualnych form gromadzenia nieczystości ciekłych, tj. 411 zbiorników bezodpływowych i 9 przydomowych oczyszczalni ścieków (dane GUS za 2014 rok).

Przez teren Gminy Szydłowiec (w tym obszar miejski) przebiega droga krajowa nr 7 oraz droga wojewódzka nr 727. Lokalny układ komunikacyjny zbudowany jest z sieci dróg powiatowych i gminnych.

Ryc. 2. Gmina Szydłowiec na tle sieci komunikacyjnej

Źródło: www.google.pl/maps

Na terenie Gminy Szydłowiec występują tereny objęte ochroną prawną ze względu na wysokie wartości przyrodnicze. Są nimi: obszar Natura 2000 Lasy Skarżyskie, Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko – Szydłowieckie, rezerваты przyrody: Rezerwat Cisowy Skarżysko – Cis A, Rezerwat Cisowy Majdów – Cis B, stanowiska dokumentacyjne: Łom Podkowiński, Łom Pikiel, Łom na Polankach oraz 3 użytki ekologiczne: użytek 155, użytek 156, użytek 157. Ich łączna powierzchnia wynosi 6 564,6 ha. Wśród indywidualnych form ochrony przyrody wymienić należy 12 pomników przyrody.

Według danych GUS za rok 2014, na analizowanym obszarze znajduje się 50,10 ha parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej oraz 5 cmentarzy o powierzchni 10,60 ha. Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem wynosi 0,4 %.

Lesistość wynosi przeciętnie 37,7 %, przy czym dla terenów wiejskich 42,0 %, natomiast dla obszaru miejskiego jedynie 15,3 %.

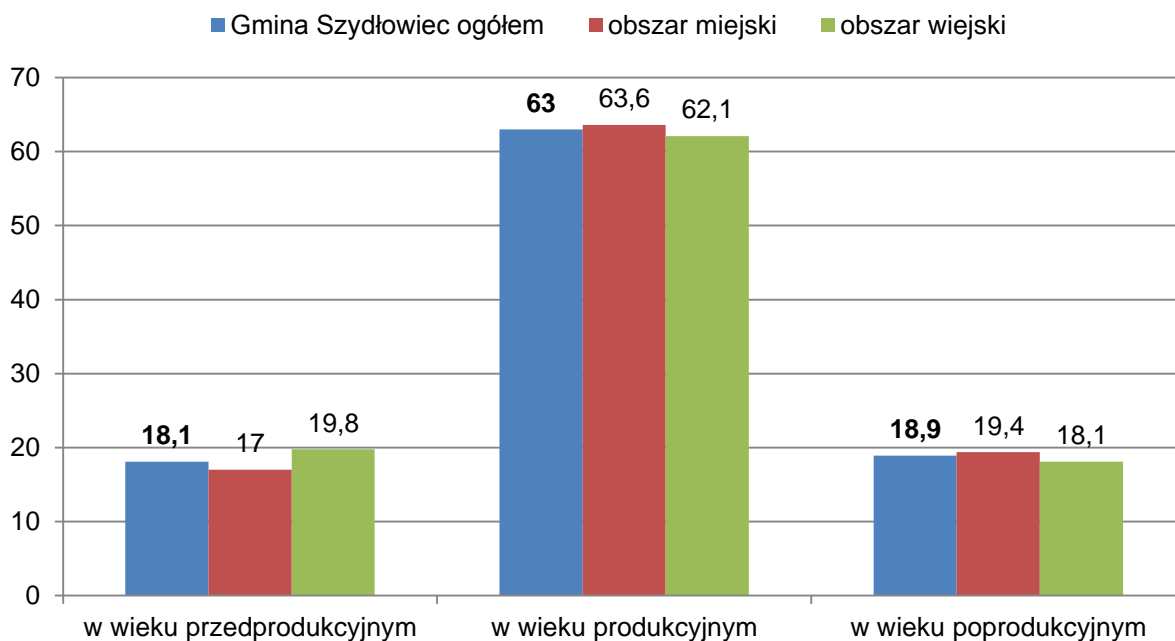
2.2. SPOŁECZEŃSTWO

Biorąc pod uwagę dane Urzędu Miejskiego na terenie Gminy Szydłowiec mieszkają 18 792 osoby, z czego 11 696 na obszarze miejskim i 7 096 na obszarze wiejskim (stan na 06.07.2016 r.).

Szczegółowe dane dotyczące struktury ludności zostaną przedstawione w oparciu o ewidencję samorządu terytorialnego. Jednak w niniejszym opracowaniu wskazane zostały również dane GUS. Jest to niezbędne do sporządzenia porównania danych dla Gminy z danymi dotyczącymi powiatu szydłowieckiego, województwa mazowieckiego i Polski.

Liczba ludności zamieszkująca Gminę Szydłowiec wynosiła na koniec roku 2014, zgodnie z danymi GUS według faktycznego miejsca zamieszkania 19 147 osób. Od 2010 roku, kiedy liczba osób zamieszkujących Gminę Szydłowiec osiągnęła maksimum 19 577, obserwuje się tendencję spadkową w ogólnej licznie mieszkańców.

Według ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Miejski w Szydłowcu liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi ogółem 3 396 osób, z czego 1408 osób na wsi i 1988 na obszarze miejskim. Najwięcej, bo 11 843 jest osób w wieku produkcyjnym, w tym na obszarze wiejskim 4 404 osoby i 7 439 osób w Szydłowcu. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), wynosi 3 553 osoby (1 284 na obszarze wiejskim i 2 269 na obszarze miejskim). Strukturę ludności w ujęciu procentowym przedstawiono na rycinie.

Ryc. 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – porównanie na poziomie gminy miejsko - wiejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

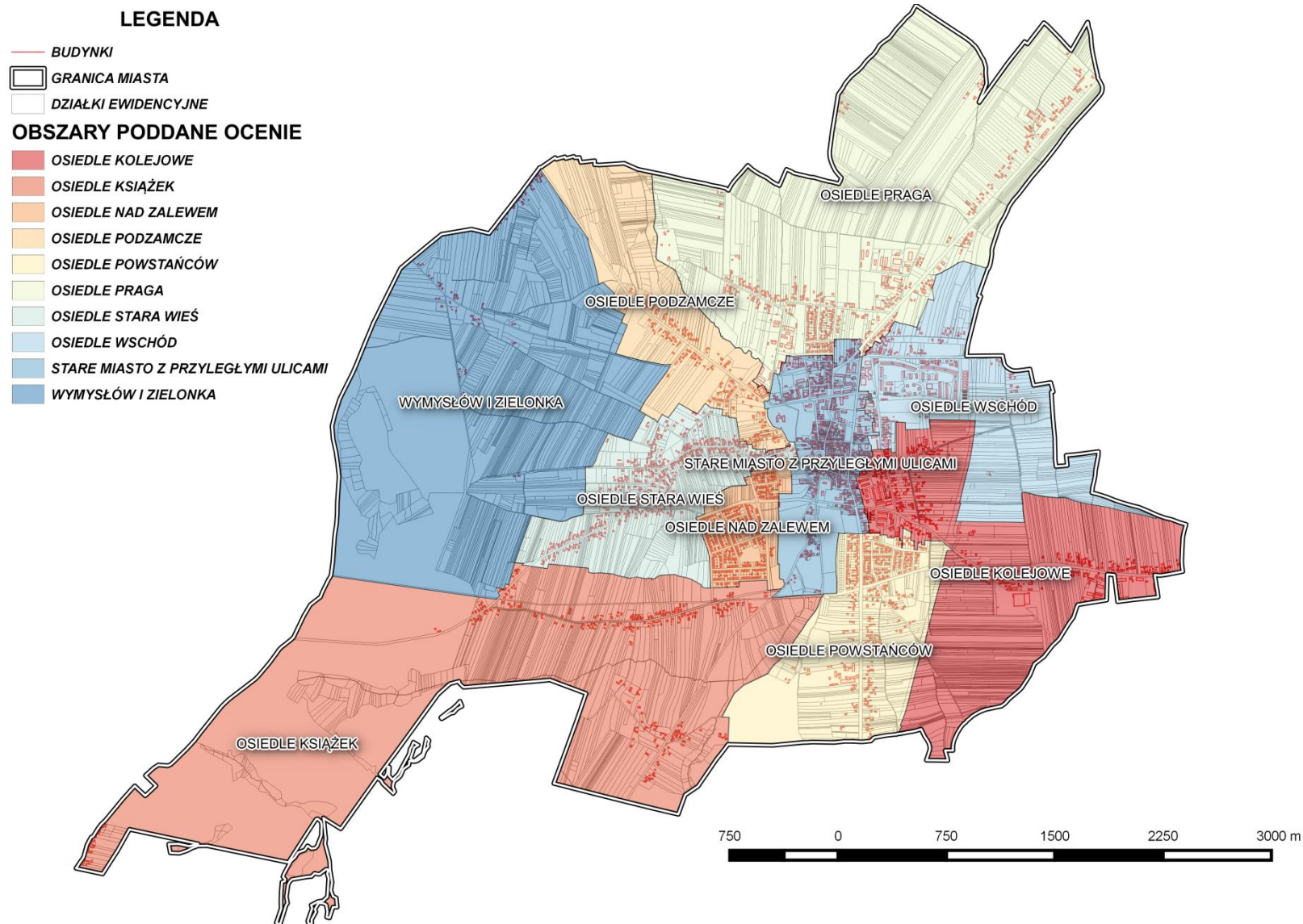
Liczbę ludności obszaru wiejskiego przedstawiono w podziale na sołectwa i grupy wiekowe. Dane tabelaryczne pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Miejski.

**Tabela 3. Liczba ludności obszaru wiejskiego Gminy Szydłowiec w podziale
na sołectwa i grupy ekonomiczne ludności**

Lp.	Obszar wiejski: SOŁECTWA	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
1	Barak	192	32	130	30
2	Chustki	440	98	271	71
3	Ciechostowice	839	168	559	112
4	Hucisko	192	33	114	45
5	Jankowice (w tym Mszadla)	197	42	122	33
6	Korzyce	112	16	67	29
7	Krzęcin	87	24	55	8
8	Łazy	362	66	225	71
9	Majdów	562	105	368	89
10	Omięcin	120	19	56	45
11	Rybianka (w tym Długosz, Marywil)	218	50	128	40
12	Sadek	911	157	548	206
13	Szydłówek I Szydłówek II	727	147	467	113
15	Świerczek	339	75	215	49
16	Świniów	74	21	47	6
17	Wilcza Wola	107	18	64	25
18	Wola Korzeniowa	453	80	277	96
19	Wysocko	162	30	100	32
20	Wysoka	176	31	106	39
21	Zastronie	238	48	134	56
22	Zdziechów	588	148	351	89
	suma	7 096	1 408	4 404	1 284

Źródło: Urząd Miejski w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

Dane dotyczące liczbę ludności w obszarze miejskim pozyskano wg ulic i grup wiekowych. Dane pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Miejski. Należy przy tym stwierdzić, że obszar Miasta Szydłowca został podzielony na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu. Wydzielono 10 jednostek przestrzennych dla których prowadzone będą analizy wskaźnikowe. Zasięg poszczególnych jednostek przestrzennych wykazano w formie ryciny, a przynależność ulic do jednostek przestrzennych w formie tabelarycznej.

Ryc. 4. Zasięg jednostek przestrzennych wydzielonych na terenie Miasta Szydłowca

Źródło: opracowanie własne

**Tabela 4. Przynależność ulic Miasta Szydłowca do jednostek przestrzennych
wydzielonych na potrzeby analizy wskaźnikowej**

Lp.	Obszar miejski: JEDNOSTKI PRZESTRZENNE	Wykaz ulic należących do jednostki przestrzennej
1	Osiedle Książek	Książek Majdowski, Książek Nowy, Książek Stary, Sosnowa
2	Wymysłów i Zielonka	Wymysłów, Zielonka
3	Osiedle Praga	Browarska, Mikołaja Kopernika, Tadeusza Kościuszki*, Władysława Małeckiego, Metalowa, Polna, Północna, Stoneczna, Mikołaja Szydłowieckiego, Świętokrzyska, Targowa
4	Osiedle Kolejowa	Fryderyka Chopina, Iłżecka, Kolejowa, Leśna, Sadowa, Wschodnia*
5	Osiedle Wschód	Władysława Jachowskiego, Jastrzębska, Piękna, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Różana, Spółdzielcza, Stanisława Staszica, Wschodnia*
6	Osiedle Powstańców	Armii Krajowej, Brzozowa, Majora Hubala, Tadeusza Kościuszki*, Mariana Langiewicza, Stanisława Moniuszki, Polanki, Powstania Listopadowego, Powstania Styczniowego, Powstania Warszawskiego, Księżnej Anny Sapieżyny, Ludwika Waryńskiego, Willowa, Żołnierzy Września 1939 roku
7	Osiedle Stara Wieś	Dworska, Jodłowa, Krótka, Kwiatowa, Mała, Gabriela Narutowicza, Piaskowa, Wąska, Wspólna, Zielona
8	Osiedle Podzamcze	Lipowa, Podzamcze, Generała Józefa Sowińskiego, Wiejska
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	Bankowa, Garbarska, Kamienna, Kąpielowa, Kielecka, Jana Kilińskiego, Marii Konopnickiej, Tadeusza Kościuszki*, Kręta, 1 Maja, Ogrodowa, Podgórze, Poprzeczna, Przechodnia, Radomska, Plac Rynek Wielki, Rzeczna, Słomiana, Strażacka, Widok, Plac Wolności, Zakościelna, Zamkowa, Źródłana
10	Osiedle nad Zalewem	Folwarczna, Górna, Jana III Sobieskiego, Kazimierza Jagiellończyka, Jana Kochanowskiego, Janusza Kusocińskiego, Adama Mickiewicza, Parkowa, Partyzantów, Władysława Sikorskiego, Spacerowa, Sportowa, Wincentego Witosa, Stanisława Żeromskiego

Źródło: opracowanie własne

*- ulica Tadeusza Kościuszki przebiega przez teren całego Szydłowca. Podzielono ją na 3 części włączając do Osiedla Powstańców, Starego Miasta z przyległymi ulicami oraz Osiedla Praga. Dane ilościowe do analizy wskaźnikowej (liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej) podzielono na 3 części. Podobną regułę zastosowano w przypadku ulicy Wschodniej, gdzie dane ilościowe podzielono na dwie części włączając do Osiedla Wschód i Osiedla Kolejowa.

Wobec tak przeprowadzonego podziału liczba ludności w obszarze miejskim przedstawiono w tabeli.

Tabela 5. Liczba ludności obszaru miejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na jednostki przestrzenne i grupy ekonomiczne ludności

Lp.	Obszar miejski: JEDNOSTKI PRZESTRZENNE	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
1	Osiedle Książek	436	97	262	77
2	Wymysłów i Zielonka	84	18	56	10
3	Osiedle Praga	867	144	526	196
4	Osiedle Kolejowa	1 939	314	1 270	354
5	Osiedle Wschód	2 629	488	1 373	769
6	Osiedle Powstańców	894	158	603	132
7	Osiedle Stara Wieś	823	139	551	133
8	Osiedle Podzamcze	320	65	206	49
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	326	1 811	461
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	239	781	88
suma		11 696	1 988	7 439	2 269

Źródło: Urząd Miejski w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na etapie sporządzania diagnozy, powoduje to konieczność określenia, które jednostki przestrzenne wchodzące w skład Miasta Szydłowca, charakteryzują się kumulacją problemów.

Na terenie Gminy Szydłowiec występuje 10 jednostek przestrzennych dla których zebrano dane i dokonano analizy. Ze względów praktycznych dane wejściowe do analizy pozyskano w odniesieniu do ulic. Następnie zsumowano wyniki z poszczególnych ulic w ramach wydzielonych jednostek przestrzennych, zgodnie z klasyfikacją ulic.

W dwóch przypadkach nie było możliwe zastosowanie prostej reguły. Ulica Tadeusza Kościuszki przebiega przez teren całego Szydłowca. Podzielono ją na 3 części włączając do Osiedla Powstańców, Starego Miasta z przyległymi ulicami oraz Osiedla Praga. Dane ilościowe do analizy wskaźnikowej (liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej) podzielono na 3 równe części. Podobną regułę zastosowano w przypadku ulicy Wschodniej, gdzie dane ilościowe podzielono na dwie równe części włączając do Osiedla Wschód i Osiedla Kolejowa. W przypadkach, gdy danych ilościowych nie dało się podzielić na równe części, zaokrąglono wartość, a resztę z dzielenia dodano do Starego Miasta z przyległymi ulicami w przypadku ulicy Tadeusza Kościuszki oraz do Osiedla Wschód w przypadku ulicy Wschodniej. Związane jest to z dominującym położeniem danej jednostki w podziale na jednostki przestrzenne.

SFERA SPOŁECZNA

W niniejszej diagnozie w ramach sferze społecznej przeanalizowano zjawiska: zaawansowania procesu starzenia się ludności, wysokiej stopy bezrobocia, wysokiego poziomu ubóstwa, wysokiej przestępczości oraz niskiego poziomu edukacji.

3.1. ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI

W rozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby powyżej wieku emerytalnego. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

3.1.1. Wskaźnik - udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wskaźnik obrazujący udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze jest bardzo istotnym wskaźnikiem demograficznym. Pozwala ocenić stosunek grupy osób będących w wieku emerytalnym (dla kobiet – powyżej 60 lat, dla mężczyzn – powyżej 65 lat) do liczebności pozostałych grup wiekowych. Im więcej osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tym mniej korzystna struktura ekonomiczna społeczeństwa, świadcząca o jego starzeniu się społeczeństwa.

Tabela 6. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
1	Osiedle Książek	436	77	17,7
2	Wymysłów i Zielonka	84	10	11,9
3	Osiedle Praga	867	196	22,6
4	Osiedle Kolejowa	1 939	354	18,3
5	Osiedle Wschód	2 629	769	29,3
6	Osiedle Powstańców	894	132	14,8
7	Osiedle Stara Wieś	823	133	16,2
8	Osiedle Podzamcze	320	49	15,3
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	461	17,8
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	88	7,9
suma		11 696	2 269	19,4

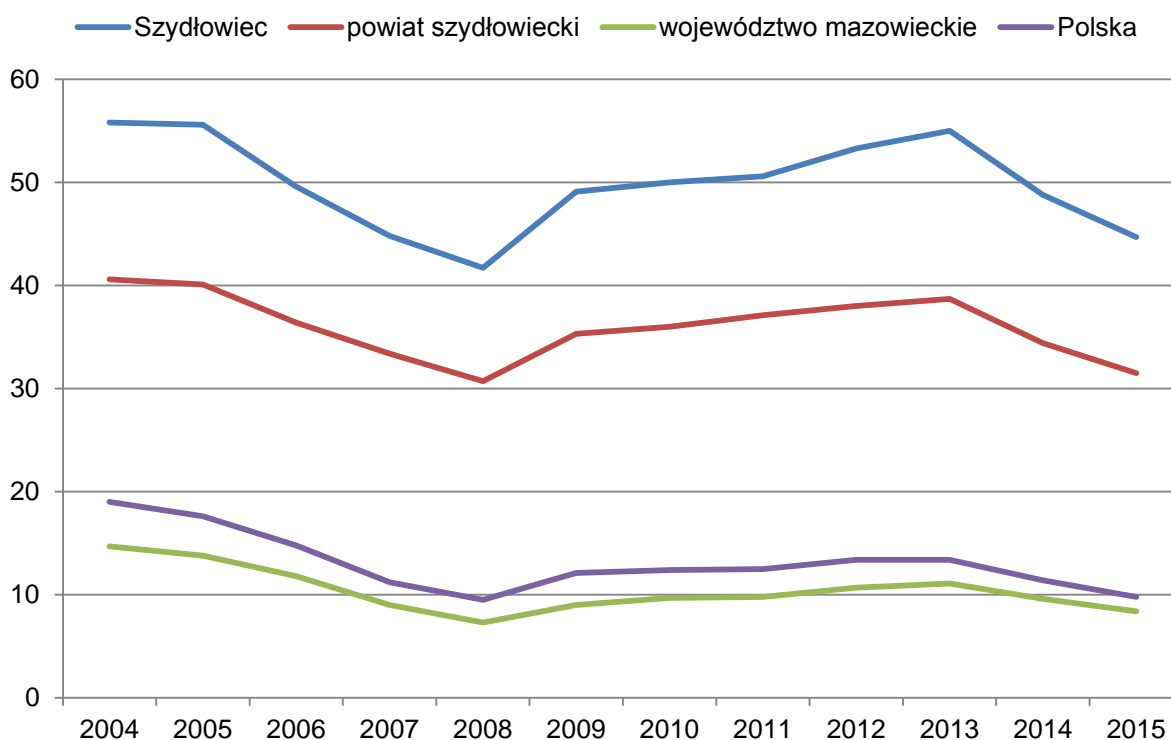
Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

W świetle zebranych danych udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na terenie Miasta Szydłowca wynosi 19,4 %. Jednostki przestrzenne w odniesieniu do których wskaźnik ten jest wyższy od średniej, zostały uznane za będące w stanie kryzysowym ze względu na udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. Oznaczono je w tabeli tłem pomarańczowym. Są nimi Osiedle Praga i Osiedle Wschód, które szczególnie dotyka proces starzenia się ludności.

3.2. PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec 2015 roku 9,8% i była nieznacznie wyższa niż wskaźnik dla województwa mazowieckiego, kształtujący się na poziomie 8,4 %. Bezrobocie na terenie powiatu szydłowieckiego ukształtowało się na poziomie 31,5 %. Analiza danych z wielolecia 2004-2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie analizowanej jednostki jest

znacznie wyższa niż odsetek osób bezrobotnych na terenie powiatu szydłowieckiego, województwa mazowieckiego i Polski. Co więcej, bezrobocie na terenie powiatu szydłowieckiego należy do najwyższych w kraju. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu. Szacunkowa stopa bezrobocia na terenie Miasta Szydłowca osiągnęła w roku 2014 około 44,7 %.

Ryc. 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (wg stanu na 2014 rok) w Mieście Szydłowcu wynosi 3 082 zł, co odpowiada 77 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

3.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu, według stanu na 31.12.2015 r. na terenie Gminy Szydłowiec zarejestrowanych było 1 983 bezrobotnych. W tym 875 osób na obszarze wiejskim i 1 108 osób w Mieście Szydłowcu.

Na obszarze Miasta Szydłowca udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosi średnio 19,4%. Znaczny udział liczby bezrobotnych ogółem w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest podstawowym elementem składowym bezrobocia. Jednak stopa bezrobocia dodatkowo uwzględnia wszystkie osoby będące aktywne zawodowo (nie tylko w wieku produkcyjnym). Dlatego należy stwierdzić, że faktyczna stopa

bezrobocia jest znacznie wyższa. Według danych GUS za maj 2016 r. w powiecie szydłowieckim stopa bezrobocia wyniosła 29,6 %.

Zgodnie z tendencją charakterystyczną dla jednostek wyższego rzędu, również na terenie Gminy Szydłowiec obserwuje się stopniowy spadek liczby osób bezrobotnych. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu w końcu I półrocza 2016 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła do 1 840 osób.

Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu nie dysponuje wykazem osób bezrobotnych w podziale na ulice, dlatego niemożliwe jest przedstawienie analizy w podziale na jednostki przestrzenne.

3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu. MOPS realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Według danych MOPS w Szydłowcu w roku 2015 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Szydłowiec wyniosła 901 osób. Na obszarze Miasta Szydłowca liczba ta wynosi 439, a na obszarze wiejskim osób 462.

Podstawowymi powodami występowania o pomoc była trudna sytuacja życiowa, występująca ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo oraz długotrwałą i ciężką chorobę. Działalność Ośrodka nastawiona była na usamodzielnienie życiowe oraz integrację ze środowiskiem.

3.3.1. Wskaźnik - liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru. Wskaźnik wyraźnie opisuje jaka część ludności w poszczególnych jednostkach przestrzennych nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy MOPS.

Szczegółowe dane dotyczące przyznawania pomocy społecznej w 2015 r. opracowane na podstawie danych MOPS w Szydłowcu zaprezentowano w tabeli. Dane przedstawiono w przeliczeniu na 1 000 osób, aby można było porównać zapotrzebowanie na świadczone przez MOPS usługi w podziale na jednostki przestrzenne.

Tabela 7. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Osiedle Książek	436	21	48,2
2	Wymysłów i Zielonka	84	0	0,0
3	Osiedle Praga	867	33	38,1
4	Osiedle Kolejowa	1 939	59	30,4
5	Osiedle Wschód	2 629	97	36,9
6	Osiedle Powstańców	894	40	44,7
7	Osiedle Stara Wieś	823	44	53,5
8	Osiedle Podzamcze	320	13	40,6
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	100	38,5
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	32	28,9
suma		11 696	439	37,5

Źródło: dane MOPS w Szydłowcu za rok 2015

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Mieście Szydłowcu wynosi 439 osób. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru wynosi zatem 37,5 %. Wszystkie jednostki przestrzenne, które charakteryzują się dużą liczbą rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadającą na 1 000 mieszkańców danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym. Częściami Miasta szczególnie narażonymi na problem korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej są: Osiedle Książek, Osiedle Praga, Osiedle Powstańców, Osiedle Stara Wieś, Osiedle Podzamcze, Stare Miasto z przyległymi ulicami.

3.4. SKUTECZNOŚĆ KSZTAŁCENIA DZIECI NA POZIOMIE PODSTAWOWYM ORAZ AKTYWNOŚĆ EDUKACYJNA MŁODZIEŻY W WIEKU 13-18 LAT

Ważnym elementem wpływającym na poziom kształcenia jest dostęp do placówek edukacyjnych i jakość kształcenia w nich. W związku z tym powołano się na dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie i porównano wyniki osiągane przez uczniów szkół podstawowych podczas sprawdzianu szóstoklasistów oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego. Porównano wyniki z terenu Gminy Szydłowiec z wynikami z terenu powiatu szydłowieckiego i województwa mazowieckiego.

3.4.1. Wskaźnik – wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)

Na terenie Miasta Szydłowca działają dwie szkoły podstawowe. Ponadto szkoły podstawowe funkcjonują na obszarze wiejskim: w Sadku, Majdowie i Wysokiej.

Zgodnie z danymi OKE we Warszawie przedstawiono średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w roku 2016. Dane przedstawiono w porównaniu ze średnimi wynikami dla powiatu szydłowieckiego i województwa mazowieckiego. Z analizy wyraźnie wynika, że uczniowie szkół z terenu Gminy Szydłowiec osiągają gorsze wyniki niż wynosi średnia wartość dla województwa mazowieckiego. Wyjątkiem jest Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku, której uczniowie w obu częściach sprawdzianu szóstoklasistów osiągnęli lepsze wyniki od ich rówieśników w całym województwie. Porównanie szkół z terenu Miasta Szydłowca wskazuje na gorsze wyniki Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57.

Tabela 8. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2015/2016

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)			
	część I			część II
	język polski	matematyka	część I razem	język angielski
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu, ul. Wschodnia 19	68,2	46,7	57,7	72,4
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku	69,3	64,3	67,1	90,7
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	66,8	41,1	54,3	61,9
Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grotą” w Wysokiej	58,1	38,8	48,6	46,1
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57	63,0	40,8	52,2	65,2
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	65,9	47,6	57,0	64,7
Średnia dla województwa mazowieckiego	73,3	58,4	66,1	75,0
Średnia dla kraju	71,0	54,0	63,0	71,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

W celu możliwości porównania wyników z poprzednich lat w formie tabelarycznej przedstawiono dane za rok szkolny 2014/2015.

Tabela 9. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)			
	część I			część II
	język polski	matematyka	część I razem	język angielski
Wyniki w roku szkolnym 2014/2015				
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu, ul. Wschodnia 19	68,7	56,7	62,8	74,5
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku	70,5	53,0	62,0	79,4
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	62,1	42,9	52,7	63,6
Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Wysokiej	70,6	61,2	65,9	63,5
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57	72,1	53,2	62,8	75,0
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	68,3	56,3	62,4	73,3
Średnia dla województwa mazowieckiego	75,6	63,8	69,8	80,4
Średnia dla kraju	73,0	61,0	67,0	78,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

W roku szkolnym 2013/2014 sprawdzian szóstoklasistów odbywał się na innych zasadach. Przetworzona została wyłącznie ogólna suma punktów uzyskana przez uczniów. Na 40 punktów możliwych do zdobycia uczniowie szkół osiągnęli odpowiednio wynik:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu, ul. Wschodnia 19 – 26,3 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku – 27,5 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie – 19,3 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Wysokiej – 31,3 pkt.,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57 – 24,3 pkt.,
- Średnia dla powiatu szydłowieckiego – 24,4 pkt.,
- Średnia dla województwa mazowieckiego – 27,0 pkt.,
- Średnia dla kraju nie została opublikowana przez OKE.

3.4.2. Wskaźnik – wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze)

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016 w terminie głównym przedstawiono na wykresie w odniesieniu do poszczególnych części egzaminu. Był on podzielony na część humanistyczną, w ramach której uczniowie zdają egzamin z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie oraz języka polskiego, a także część matematyczno – przyrodniczą obejmującą matematykę i przedmioty przyrodnicze. Dodatkowo uczniowie podchodzili do egzaminu z języka obcego. Do egzaminu gimnazjalnego przystąpiło około 49 000 spośród około 50 000 uczniów III klasy gimnazjum (98%). Pozostali uczniowie przystąpili do egzaminu gimnazjalnego w czerwcu 2016 albo byli zwolnieni z obowiązku przystąpienia do egzaminu gimnazjalnego na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Tabela 10. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)						
	język polski (GH-P), historia i WOS (GH-H) , matematyka (GM-M) , przedmioty przyrodnicze (GM-P), język angielski na poziomie podstawowym (GA-P), język niemiecki na poziomie podstawowym (GN-P), język angielski na poziomie rozszerzonym(GA-R)						
	GH-H	GH-P	GM-M	GM-P	GA-P	GA-R	GN-P
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	48,5	63,1	41,5	46,4	76,9	51,0	51,4
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu	53,0	62,2	43,5	47,0	67,6	46,3	53,9
Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu	54,8	62,8	44,3	50,6	75,0	59,5	54,0
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	53,1	63,1	42,9	47,9	63,6	45,0	49,2
Średnia dla województwa mazowieckiego	58,7	72,6	52,1	54,0	67,8	49,4	56,5
Średnia dla kraju	56,0	69,0	49,0	51,0	64,0	45,0	57,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

Przedstawione wyniki egzaminu gimnazjalnego dla szkół z terenu Gminy Szydłowiec są gorsze niż średnie wyniki dla województwa mazowieckiego. Jedynie w przypadku języka angielskiego uczniowie kończący gimnazjum osiągnęli lepsze wyniki niż ich rówieśnicy z województwa.

Biorąc pod uwagę poziom jakości kształcenia mieszkańców Gminy Szydłowiec wskazuje się na potrzebę zwiększenia aktywności dzieci i młodzieży poprzez poprawę jakości kształcenia, umożliwienie korzystania z zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, związanych z doskonaleniem szczególnych zdolności i umiejętności. W powiązaniu z analizą występowania bezrobocia na terenie analizowanej jednostki i powodów jego występowania należy już na etapie kształcenia podstawowego i gimnazjalnego większą potrzebę przywiązać do prowadzenia edukacji w sposób umożliwiający zdobycie wiedzy praktycznej przydatnej w dalszym życiu zawodowym.

W przypadku egzaminu na koniec gimnazjum obok aktualnych danych z roku szkolnego 2015/2016, również zestawiono ze sobą dane za poprzednie dwa lata.

Tabela 11. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2014/2015 oraz 2013/2014

Nazwa szkoły	Średni wynik (%)						
	język polski (GH-P), historia i WOS (GH-H) , matematyka (GM-M) , przedmioty przyrodnicze (GM-P), język angielski na poziomie podstawowym (GA-P), język niemiecki na poziomie podstawowym (GN-P), język angielski na poziomie rozszerzonym(GA-R)						
	GH-H	GH-P	GM-M	GM-P	GA-P	GA-R	GN-P
Wyniki w roku szkolnym 2014/2015							
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	58,7	55,7	42,5	46,7	69,8	58,3	47,5
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu	65,4	59,0	46,8	47,9	71,8	52,9	53,7
Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu	64,5	61,3	48,7	49,8	81,6	65,4	56,8
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	61,9	60,7	43,4	46,3	56,2	47,1	50,9
Średnia dla województwa mazowieckiego	65,9	64,7	51,2	52,1	69,8	51,2	55,5
Średnia dla kraju	64,0	62,0	48,0	50,0	67,0	48,0	57,0
Wyniki w roku szkolnym 2013/2014							
Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie	51,4	54,3	34,0	45,8	51,3	22,8	41,5
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu	60,7	65,7	49,5	53,0	69,4	50,2	50,9
Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu	59,3	71,5	43,3	50,8	75,7	60,7	54,7
Średnia dla powiatu szydłowieckiego	56,5	64,8	42,8	50,0	63,9	42,4	49,7
Średnia dla województwa mazowieckiego	70,0	61,0	50,0	54,0	70,0	50,0	53,0
Średnia dla kraju	59,0	68,0	47,0	52,0	67,0	46,0	54,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE i OKE w Warszawie

Oprócz wymienionych w tabeli wyników, w roku szkolnym 2014/2015 jeden uczeń Gimnazjum nr 1 w Szydłowcu zdawał egzamin z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym i uzyskał 58 %. W Gimnazjum nr 2 takich uczniów było 19, a średni wynik przez nich osiągnięty wyniósł 41,3 %.

W roku szkolnym 2013/2014 średni wynik egzaminu gimnazjalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym wyniósł 42,1 %.

3.5. PRZESTĘPCZOŚĆ

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. W celu określenia narażenia lokalnej społeczności na niebezpieczeństwa związane z przestępczością, przeanalizowano dostępne dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Szydłowcu.

W świetle zebranych informacji za rok 2015:

1. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego wyniosła:
 - na obszarze wiejskim – 260,
 - na obszarze miejskim – 1 313.
2. Ilość przestępstw kryminalnych popełnionych na danym obszarze wyniosła:
 - na obszarze wiejskim – 58,
 - na obszarze miejskim – 112.
3. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe wyniosła:
 - na obszarze wiejskim – 3,
 - na obszarze miejskim – 4.
4. Liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie wyniosła:
 - na obszarze wiejskim – 13,
 - na obszarze miejskim – 12.

Widać więc wyraźnie, że ilość interwencji Policji jest znacznie wyższa w Mieście Szydłowcu. Tu zdiagnozowano nasilone zjawiska zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.

3.5.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Miasta Szydłowca odzwierciedla wskaźnik dotyczący ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, którą odniesiono do 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Szczegółowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu. Informacje dotyczą roku 2015.

Tabela 12. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Osiedle Książek	436	18	41,3
2	Wymysłów i Zielonka	84	3	35,7
3	Osiedle Praga	867	125	144,2
4	Osiedle Kolejowa	1 939	162	83,5
5	Osiedle Wschód	2 629	347	132,0
6	Osiedle Powstańców	894	120	134,2
7	Osiedle Stara Wieś	823	52	63,2
8	Osiedle Podzamcze	320	47	146,9
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	396	152,5
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	43	38,8
suma		11 696	1 313	112,3

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu za rok 2015

Zgodnie z zebranymi informacjami, największa ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru występuje w jednostce przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie przekracza 150 interwencji na 1 000 mieszkańców. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Miasta Szydłowca oznaczono pomarańczowym tłem.

3.5.2. Wskaźnik - ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

W grupie wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Miasta Szydłowca znalazł się również wskaźnik dotyczący ilości popełnionych przestępstw kryminalnych, którą odniesiono do 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Szczegółowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu. Informacje dotyczą roku 2015.

Tabela 13. Ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności ogółem	ilość popełnionych przestępstw kryminalnych	ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Osiedle Książek	436	1	2,3
2	Wymysłów i Zielonka	84	0	0,0
3	Osiedle Praga	867	11	12,7
4	Osiedle Kolejowa	1 939	16	8,3
5	Osiedle Wschód	2 629	32	12,2
6	Osiedle Powstańców	894	8	8,9
7	Osiedle Stara Wieś	823	3	3,6
8	Osiedle Podzamcze	320	3	9,4
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	2 596	34	13,1
10	Osiedle nad Zalewem	1 108	4	3,6
suma		11 696	112	9,6

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu za rok 2015

Zgodnie z zebranymi informacjami, największa ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru występuje w jednostce przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie przekracza 9,6 popełnionych przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Miasta Szydłowca oznaczono pomarańczowym tłem.

3.6. FREKWENCJA W WYBORACH I UCZESTNICTWO W ORGANIZACJACH SPOŁECZNYCH

Jednym z kryteriów oceny aktywności społecznej ludności są sprawy związane z uczestnictwem w wyborach oraz uczestnictwem w organizacjach społecznych.

Obie wymienione cech potraktowano jako wskaźnik dodatkowy.

Na bazie przedstawionych problemów związanych z bezrobociem, koniecznością korzystania ze świadczeń pomocy społecznej czy wysoką przestępczością odniesiono się również do frekwencji wyborczej. Dane zebrano na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydlowieckiego i Gminy Szydłowiec. Analizie porównawczej poddano informacje dotyczące wyborów przeprowadzonych w roku 2015.

Tabela 14. Porównanie frekwencji wyborczej na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i gminy Szydłowiec

Lp.	Jednostka przestrzenna	Wybory Prezydenckie 2015	Wybory do Sejmu i Senatu 2015
1	Polska	55,3	50,9
2	Województwo mazowieckie	61,6	58,7
3	Powiat szydłowiecki	52,4	45,4
	Gmina Szydłowiec	53,8	47,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Z przedstawionych danych wynika, że mieszkańcy Gminy Szydłowiec uczestniczą w wyborach chętniej niż mieszkańcy całego powiatu szydłowieckiego. Jednak w porównaniu do województwa mazowieckiego i kraju, obie jednostki cechuje znacznie niższy poziom uczestnictwa w wyborach. Świadczy to o stosunkowo mniejszym zaangażowaniu w życie polityczne regionu i kraju.

Dodatkowo w celu podobnego porównania, jednak z uwzględnieniem działalności w organizacjach społecznych zebrano dane przedstawione w tabeli.

Tabela 15. Porównanie uczestnictwa w organizacjach społecznych na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i gminy Szydłowiec

Lp.	Jednostka przestrzenna	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców
1	Polska	3,31
2	Województwo mazowieckie	4,07
3	Powiat szydłowiecki	2,83
	Gmina Szydłowiec	3,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 rok

Biorąc pod uwagę ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców należy stwierdzić, że wskaźnik ten jest lepszy niż wskaźnik dla powiatu szydłowieckiego i kraju. Jednak nadal więcej organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców przypada w województwie mazowieckim.

SFERA GOSPODARCZA

W niniejszej diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Jest to wskaźnik mogący świadczyć o niskim stopniu przedsiębiorczości miejscowej ludności i słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

3.7. KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kolejnym z elementów oceny narażenia poszczególnych regionów na wykluczenie społeczne jest analiza klimatu aktywności gospodarczej.

3.7.1. Wskaźnik - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

W strefie gospodarczej elementem wskazanym do oceny klimatu aktywności gospodarczej poszczególnych jednostek przestrzennych jest wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W odniesieniu do powyższego wskaźnika, porównano liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadającą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Miasta Szydłowca, w ujęciu poszczególnych jednostek przestrzennych.

Tabela 16. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Lp.	Jednostka przestrzenna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Osiedle Książek	262	22	8,4
2	Wymysłów i Zielonka	56	4	7,1
3	Osiedle Praga	526	82	15,6
4	Osiedle Kolejowa	1 270	124	9,8
5	Osiedle Wschód	1 373	154	11,2
6	Osiedle Powstańców	603	67	11,1
7	Osiedle Stara Wieś	551	59	10,7
8	Osiedle Podzamcze	206	25	12,1
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	1 811	249	13,7
10	Osiedle nad Zalewem	781	90	11,5
suma		7 439	876	11,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu (stan na 06.07.2016 r.)

Analizując dane GUS należy stwierdzić, że ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest na terenie Gminy Szydłowiec znacznie niższa niż wartość dla województwa mazowieckiego i Polski. W ujęciu poszczególnych jednostek przestrzennych trzeba wskazać, że najmniejsza ilość podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym funkcjonuje na obrzeżach Miasta Szydłowca, co jest zjawiskiem zupełnie normalnym.

Jednak corocznie obserwuje się przenoszenie działalności z centrum Miasta do lokalizacji oddalonych od Rynku Wielkiego. Powinno się zapobiegać temu zjawisku, gdyż ucieczka przedsiębiorców z centrum powoduje pozostawienie niezagospodarowanych lokali użytkowych. Puste obiekty niszczejają przez co pogarsza się wizerunek Szydłowca, a w konsekwencji wpływa to na stan społeczno – gospodarczy opisywanego obszaru.

Budynki i obiekty centrum Szydłowca, podobnie jak w innych miastach ze względu na wiek, niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz ogólny stan użytkowy stają się coraz mniej atrakcyjne dla lokowania działalności gospodarczej. Konieczność ponoszenia wysokich kosztów remontów i modernizacji tych obiektów sprawia, że przedsiębiorcy wybierają inną lokalizację. Co ważne, trzeba stwierdzić, że bez kompleksowej rewitalizacji tych obiektów, proces będzie postępował. Wiekowe budynki nie są bowiem w stanie konkurować z młodszymi i lepiej wyposażonymi zlokalizowanymi na obrzeżach miasta.

Kierunkiem docelowym, powinien być rozwój przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Szydłowiec, mierzony wzrostem ilości aktywnie działających podmiotów gospodarczych. Nie powinno się to jednak odbywać kosztem działalności prowadzonych w centrum, ale przebiegać równomiernie we wszystkich obszarach Miasta Szydłowca.

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

W niniejszej diagnozie w sferze przestrzenno – funkcjonalnej odniesiono się w mniejszym lub większym stopniu do takich zjawisk jak: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska, niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.

Na terenie Miasta Szydłowca przeprowadzono inwentaryzację terenową. Oceniono stan budynków, stwierdzając które z nich są w złym stanie i nadają się do remontu. Przy ocenie stanu budynków wzięto pod uwagę wyżej wymienione aspekty sfery przestrzenno – funkcjonalnej. Dlatego szacunkowa inwentaryzacja jest cennym źródłem informacji dotyczących badanego zjawiska.

3.8. WARUNKI LOKALNEJ EGZYSTENCJI WYNIKAJĄCE ZE STANU BUDYNKÓW MIESZKALNYCH

Zgodnie z przeprowadzoną wizją terenową oraz wywiadem społecznym wiele obiektów budowlanych położonych na terenie Miasta Szydłowca cechuje się postępującą degradacją stanu technicznego oraz brakiem funkcjonowania rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

W szczególności widoczne są niedostatki w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych. Jak wynika z zebranych danych na terenie wskazanego obszaru istnieje duża potrzeba realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych budynków.

Powszechnie przyjmuje się, że termomodernizacja to działanie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej na potrzeby danego budynku. Działania składające się na ten proces dotyczą wszelkich usprawnień w zakresie wytwarzania, przesyłania, wykorzystania i zmniejszania zużycia energii. W ich skład wchodzi:

- ocieplenie dachu/stropodachu
- ocieplenie ścian,
- wymiana lub remont okien,
- modernizacja lub wymiana systemu grzewczego w budynku,
- unowocześnienie systemu wentylacji,
- usprawnienie systemu wytwarzania ciepłej wody użytkowej,

Największe straty ciepła są związane z przegrodami zewnętrznymi i w skrajnych przypadkach wynosić mogą do 35 % strat ciepła z całego domu. Dlatego niezmiernie istotne z punktu widzenia kosztów eksploatacji budynku jest prawidłowe dobranie materiałów budowlanych na przegrody zewnętrzne.

Inną ważną przyczyną strat ciepła, przekładających się na zużycie paliw i energii, jest niska sprawność instalacji grzewczej. Wynika to przede wszystkim z niskiej sprawności źródła ciepła, czyli kotła, ale także ze złego stanu technicznego wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania. Zły stan techniczny instalacji centralnego ogrzewania wynika przede wszystkim z jej rozregulowania, braku lub niedokładnego zaizolowania rur oraz zwężeń w przepływie czynnika grzewczego w rurach i grzejnikach spowodowane

odkładaniem się osadów stałych. Wysokie zużycie energii cieplnej wynika również z braku możliwości łatwej regulacji i dostosowania zapotrzebowania ciepła do zmieniających się warunków pogodowych (automatyka kotła) i potrzeb cieplnych w poszczególnych pomieszczeniach (zawory termostatyczne).

Kolejnym problemem związanym z brakiem możliwości efektywnego korzystania z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska jest wysoki udział nieruchomości mieszkalnych wykorzystujących tradycyjne surowce (np. węgiel kamienny, węgiel brunatny, drewno) do ogrzewania budynków mieszkalnych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Powoduje to powstawanie dużej ilości zanieczyszczeń stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia miejscowej ludności.

Indywidualne źródła ogrzewania budynków stanowią główne źródło „niskiej emisji”. Niska emisja to zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego szkodliwe dla zdrowia i środowiska substancjami powstałymi w wyniku procesów spalania paliw i innych procesów związanych z bytowaniem człowieka, m.in.: zaopatrzeniem w energię ciepłą budynków. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne nie podlega żadnym ograniczeniom prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część wykorzystywanych w proponowanych obszarach zdegradowanych źródeł ogrzewania i ciepłej wody użytkowej nie odpowiada wymaganym standardom w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wiek kotłów centralnego ogrzewania determinuje ich sprawność użytkową. Wraz ze wzrostem okresu przez jaki eksploatowany jest kocioł, spada jego sprawność grzewcza, czyli należy zużyć więcej paliwa, aby ogrzać tą samą powierzchnię. Powoduje to wzrost kosztów ogrzewania oraz wydzielanie większej ilości CO₂ do atmosfery.

Analizując możliwość efektywnego korzystania z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska należy stwierdzić że na terenie Miasta Szydłowca występuje mała liczba mikroinstalacji OZE np. panele słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne czy pompy ciepła.

Dodatkowo należy podkreślić, że na opisywanym znajdują się obiekty ujęte w ewidencji zabytków, co potwierdza istotną dla regionu wartość tych terenów.

3.8.1. Wskaźnik – nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru

Na podstawie wstępnych informacji dotyczących stanu technicznego i funkcjonalnego budynków mieszkalnych na terenie Miasta Szydłowca podjęto się inwentaryzacji terenowej. Cały obszar Miasta Szydłowca został spisany, a wynikiem prac był wykaz domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu.

W tabeli przedstawiono wyniki analizy. Dane ilościowe dotyczące zinventaryzowanych budynków odniesiono do powierzchni poszczególnych jednostek przestrzennych. Uzyskano w ten sposób wskaźnik dotyczący nagromadzenia budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzony ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu. Dane przedstawiono w odniesieniu do 100 ha.

Tabela 17. Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru

Lp.	Jednostka przestrzenna	Powierzchnia (ha)	Liczba domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu	Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru
1	Osiedle Książek	514	3	0,6
2	Wymysłów i Zielonka	421	1	0,2
3	Osiedle Praga	394	27	6,9
4	Osiedle Kolejowa	223	6	2,7
5	Osiedle Wschód	135	8	5,9
6	Osiedle Powstańców	135	23	17,1
7	Osiedle Stara Wieś	119	75	63,1
8	Osiedle Podzamcze	117	4	3,4
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	90	82	90,6
10	Osiedle nad Zalewem	40	6	15,0
suma		2 189	235	10,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Średnia wartość nagromadzenia budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie wynosi na terenie Miasta Szydłowca 10,7 domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu na 100 ha. Jednostki przestrzenne, dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna od wartości dla Miasta Szydłowca oznaczono tłem pomarańczowym. Warto podkreślić, że szczególnie wysoką wartość zdiagnozowano w jednostce przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie wskaźnik jest aż 9-krotnie wyższy niż wartość przeciętna dla wszystkich obszarów.

SFERA ŚRODOWISKOWA

W niniejszej diagnozie nie prowadzono szczegółowej analizy stanu środowiska przyrodniczego. Taka analiza nie jest możliwa do przeprowadzenia w bardzo dużej skali dokładności, jaką z pewnością cechuje się podział Miasta Szydłowca na 10 jednostek przestrzennych. Jednak w celu choćby podstawowej analizy zjawisk z zakresu sfery środowiskowej przywołano kilka informacji dotyczących całej Gminy Szydłowiec. Wśród najważniejszych uwarunkowań przyrodniczych należy wymienić:

- zagrożenie dla zdrowia ludzi wynikające z zanieczyszczenia powietrza. Spowodowane jest to spalaniem w piecach centralnego ogrzewania surowców niskiej jakości (również niedopuszczalne spalanie odpadów) czyli tzw. „niską emisją” i emisją spalin,
- uciążliwość związaną z występowaniem dużego natężenia hałasu, co związane jest z przebiegiem dróg o znaczeniu ponadregionalnym,
- potencjalną uciążliwość związaną z lokalizacją w Mieście Szydłowcu komunalnej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ulicy Sowińskiego. Jej eksploatacją zajmuje się spółka Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Szydłowcu,
- uciążliwość związaną z niepełnym skanalizowaniem terenu. Wynikiem tego, jest gromadzenie nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych i przydomowych oczyszczalniach ścieków, stanowiących potencjalne zagrożenie dla jakości wód podziemnych,
- występowanie na terenie Miasta Szydłowca nieeksploatowanego składowiska odpadów (rejon ulicy Piaskowej), które należy zrehabilitować i monitorować.

Należy zaznaczyć, że wskazane zostały wyłącznie podstawowe czynniki środowiskowe warunkujące jakość życia. Są one typowe dla całej Gminy Szydłowiec, a w przypadku Miasta nie sposób wskazać ich konkretną granicę.

IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

Na bazie przeprowadzonej w poprzednim rozdziale analizy wskaźnikowej, przeprowadzono podsumowanie zebranych wyników. W diagnozie przedstawiono stan rozwoju Miasta Szydłowca w poszczególnych sferach.

SFERA SPOŁECZNA

W zakresie zaawansowania procesu starzenia się ludności analizie poddano:

- udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.

W ramach badania problemów rynku pracy przeanalizowano:

- udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W ramach analizy samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych analizie poddano:

- liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

W celu przeanalizowania jakości kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach zebrano dane dotyczące:

- wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze),
- wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze).

Biorąc pod uwagę dane dotyczące bezpieczeństwa i porządku uwzględniono następujące wskaźniki:

- ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,
- ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

SFERA GOSPODARCZA

W celu przedstawienia warunków działalności gospodarczej wzięto pod uwagę:

- liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

W zakresie przestrzenno - funkcjonalnych warunków lokalnej egzystencji przedstawiono:

- nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.

SFERA ŚRODOWISKOWA

- W zakresie środowiskowych warunków lokalnej egzystencji nie prowadzono analizy w podziale na jednostki przestrzenne, gdyż określonych parametrów środowiska nie można rozpatrywać w tak małej przestrzeni. Przedstawiono jednak ogół uwarunkowań, które mają wpływ na jakość życia mieszkańców całej Gminy Szydłowiec.

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Szydłowca. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek przestrzennych.

Tabela 18. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Szydłowca

Lp.	Jednostka przestrzenna	SFERA SPOŁECZNA				SFERA GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA
		Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mie- szkańców danego obszaru	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	ilość popelnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym	Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru
1	Osiedle Książek	17,7	48,2	41,3	2,3	8,4	0,6
2	Wymysłów i Zielonka	11,9	0,0	35,7	0,0	7,1	0,2
3	Osiedle Praga	22,6	38,1	144,2	12,7	15,6	6,9
4	Osiedle Kolejowa	18,3	30,4	83,5	8,3	9,8	2,7
5	Osiedle Wschód	29,3	36,9	132,0	12,2	11,2	5,9
6	Osiedle Powstańców	14,8	44,7	134,2	8,9	11,1	17,1
7	Osiedle Stara Wieś	16,2	53,5	63,2	3,6	10,7	63,1
8	Osiedle Podzamcze	15,3	40,6	146,9	9,4	12,1	3,4
9	Stare Miasto z przyległymi ulicami	17,8	38,5	152,5	13,1	13,7	90,6
10	Osiedle nad Zalewem	7,9	28,9	38,8	3,6	11,5	15,0
SUMA		19,4	37,5	112,3	9,6	11,8	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu opracowania charakterystyki wszystkich jednostek przestrzennych położonych na terenie Miasta Szydłowca zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności zaawansowania starzenia się ludności, bezrobocia, problemów ekonomicznych ludności, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, poziomu bezpieczeństwa.

Należy podkreślić, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami społecznymi: m.in. Miasta Szydłowca, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu, Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu Komendy Powiatowej Policji i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Szydłowca została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkim jednostek przestrzennych, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane. Spośród 6 zastosowanych wskaźników, 4 dotyczą sfery społecznej, 1 odnosi się do sfery przestrzenno - funkcjonalnej, 1 do sfery gospodarczej.
- 2) Za obszary zdegradowane uznano te jednostki przestrzenne, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla Miasta Szydłowca dla co najmniej 3 wskaźników ze sfery społecznej, a dodatkowo wartość wskaźnika ze sfery gospodarczej lub przestrzenno – funkcjonalnej przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla Miasta Szydłowca.

Wobec zebranych informacji proponuje się **uznanie za obszar zdegradowany** jednostek przestrzennych: Osiedle Wschód oraz Stare Miasto z przyległymi ulicami, gdzie zdiagnozowano nasilone problemy o charakterze społecznym oraz gospodarczym lub przestrzenno - funkcjonalnym, zgodnie z granicą przedstawioną na **rycynie nr 6**. Szczegółowa mapa pozwalająca na ustalenie dokładnego przebiegu granic obszaru zdegradowanego stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy stwierdzono, że w ramach jednostki przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami występują bardziej pogłębione negatywne zjawiska społeczne. Aż 3 wskaźniki wskazujące na stan kryzysowy są mniej korzystne niż wartości charakteryzujące obszar Osiedla Wschód. Są nimi:

- liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,
- ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru,
- ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Jedynie w przypadku udziału procentowego ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze dla Osiedla Wschód niekorzystna wartość wskaźnika wynosi 29,3 %. Jest więc mniej korzystna niż wartość dla jednostki przestrzennej Stare Miasto z przyległymi ulicami.

Jednocześnie obie wydzielone jednostki, charakteryzują się występowaniem jednej wartości negatywnej, odnoszącej się do sfer pozaspołecznych. W przypadku Osiedla Wschód jest to liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym. W odniesieniu do Starego Miasta z przyległymi ulicami takim wskaźnikiem jest nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.

Oprócz występujących problemów z analizy wskaźnikowej, wskazane obszary, podobnie jak pozostała część Miasta Szydłowca borykają się z problemem wysokiej stopy bezrobocia (jeden z najwyższych w Polsce) oraz niskiego poziomu edukacji (w porównaniu do średniej dla województwa mazowieckiego).

Osiedle Wschód zgodnie z wyznaczonym podziałem na jednostki przestrzenne zajmuje 6,2 % powierzchni Miasta Szydłowca, natomiast Stare Miasto z przyległymi ulicami odpowiednio 4,1 %. Łącznie jest to 10,3 %.

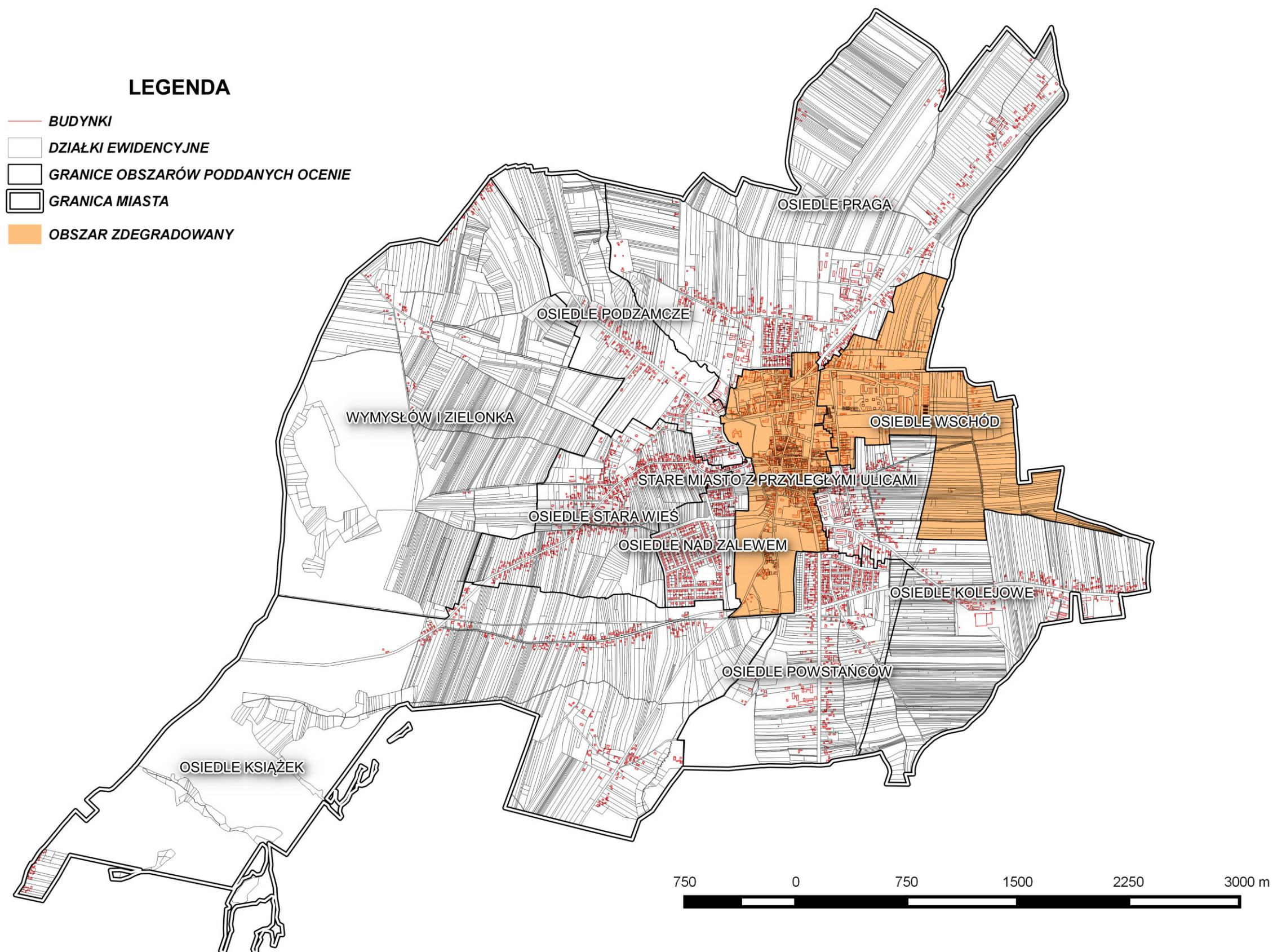
Biorąc pod uwagę liczbę ludności, Osiedle Wschód zamieszkuje 22,5 % ludności Miasta Szydłowca, a Stare Miasto z przyległymi ulicami to 22,2 % ogółu mieszkańców.

Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy oraz 30% jej ludności. Łączna ilość mieszkańców dwóch wydzielonych jednostek przestrzennych zaliczonych do obszaru zdegradowanego: Osiedla Wschód i Starego Miasta z przyległymi ulicami wynosi 5 637 osób. Liczba ludności całej Gminy Szydłowiec wynosi 18 792 osoby.

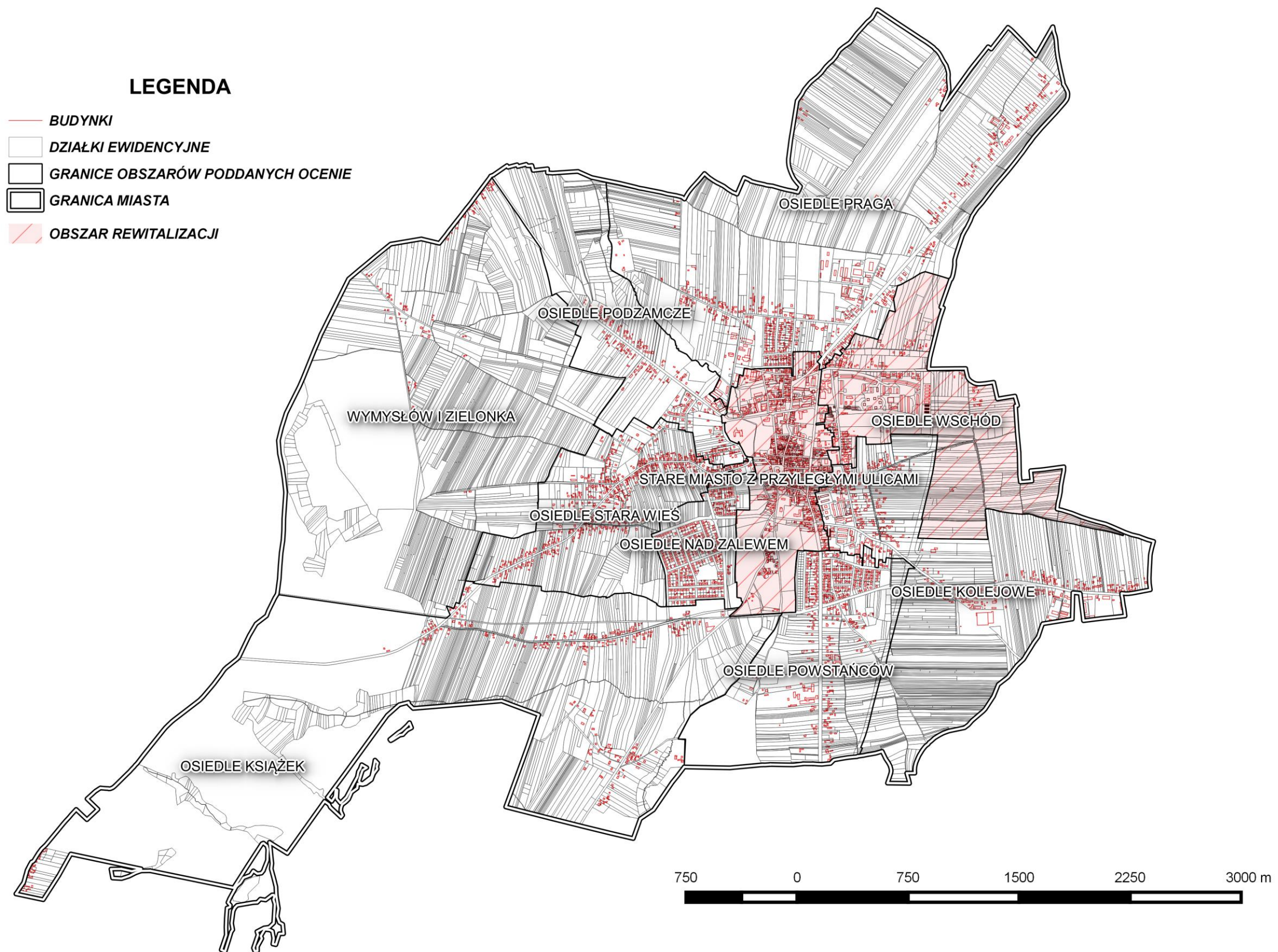
Powierzchnia Gminy Szydłowiec wynosi 11 641 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego to 125 ha.

W związku z powyższym do **obszaru rewitalizacji** proponuje się włączyć jednostkę przestrzenną Stare Miasto z przyległymi ulicami oraz jednostkę przestrzenną Osiedle Wschód, zgodnie z granicami wyznaczonymi na **rycinie nr 7**, przedstawionymi bardziej szczegółowo na załączniku graficznym do niniejszego opracowania.

Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji może obejmować nie więcej niż 20% powierzchni Gminy Szydłowiec i dotyczyć nie więcej 30 % ludności, stwierdza się, że wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje 1 % powierzchni całkowitej Gminy Szydłowiec i 28 % jej mieszkańców. Spełnia więc wymagane kryteria.

Ryc. 6. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Szydłowiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Ryc. 7. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec
Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Podsumowując należy stwierdzić, że wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec zostało oparte o:

- wnioski i ustalenia wynikające z ustaleń z osobami zaangażowanymi w opracowanie diagnozy ze strony Miasta Szydłowca,
- szczegółową analizę negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego i bezpieczeństwa opartą o dane m.in. Urzędu Miejskiego w Szydłowcu, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu, Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu oraz innych zainteresowanych instytucji,
- analizy zjawisk gospodarczych i przestrzenno - funkcjonalnych w oparciu o pozyskane dane oraz wizję terenową,
- danych własnych, danych podmiotów działających na terenie Gminy Szydłowiec oraz informacji zawartych w dokumentach strategicznych Gminy Szydłowiec,
- wyników prowadzonych konsultacji społecznych.

Biorąc pod uwagę zebrane dane i informacje uznaje się za zasadne wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w zaproponowanej formie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz wydzielonych jednostek przestrzennych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni	10
Tabela 2. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Szydłowiec.....	12
Tabela 3. Liczba ludności obszaru wiejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na sołectwa i grupy ekonomiczne ludności	15
Tabela 4. Przynależność ulic Miasta Szydłowca do jednostek przestrzennych wydzielonych na potrzeby analizy wskaźnikowej	17
Tabela 5. Liczba ludności obszaru miejskiego Gminy Szydłowiec w podziale na jednostki przestrzenne i grupy ekonomiczne ludności	18
Tabela 6. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	20
Tabela 7. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2015 roku przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	23
Tabela 8. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2015/2016.....	24
Tabela 9. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015.....	25
Tabela 10. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016	26
Tabela 11. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2014/2015 oraz 2013/2014	27
Tabela 12. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.....	29
Tabela 13. Ilość popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.....	30
Tabela 14. Porównanie frekwencji wyborczej na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i gminy Szydłowiec	31
Tabela 15. Porównanie uczestnictwa w organizacjach społecznych na poziomie kraju, województwa mazowieckiego, powiatu szydłowieckiego i gminy Szydłowiec	31
Tabela 16. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze	32
Tabela 17. Nagromadzenie budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie, mierzone ilością liczby domów i budynków mieszkalnych w złym stanie lub nadających się do remontu przypadającą na 100 ha obszaru.....	36
Tabela 18. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Szydłowca.....	39

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Szydłowiec na tle gmin powiatu szydłowieckiego	11
Ryc. 2. Gmina Szydłowiec na tle sieci komunikacyjnej.....	13
Ryc. 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – porównanie na poziomie gminy miejsko - wiejskiej.....	14
Ryc. 4. Zasięg jednostek przestrzennych wydzielonych na terenie Miasta Szydłowca	16
Ryc. 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015.....	21
Ryc. 6. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Szydłowiec.....	43
Ryc. 7. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec	44